

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР ПРВОМ ИЗДАЊУ	17
------------------------------	----

ДЕО ПРВИ ПРЕГЛЕД РИМСКЕ ПРАВНЕ ИСТОРИЈЕ

I КРАТАК ПРЕГЛЕД РИМСКЕ ПРАВНЕ ИСТОРИЈЕ ОД НАСТАНКА ГРАДА ДО СМРТИ ЦАРА ЈУСТИНИЈАНА (754. г. п. н. е – 565. г. н.е)	21
ХРОНОЛОГИЈА	22
АРХАИЧНО ПРАВО РИМСКИХ ГРАЂАНА (СТАРО <i>IUS CIVILE</i>) 754–201. г. п. н. е.	23
Краљевство и рана република	23
Извори права	24
Закон XII таблица	24
Закони и плебисцити	28
Тумачење (интерпретација)	28
ПРЕТОРСКО ПРАВО (<i>IUS HONORARIUM</i>) (201–27 г. п. н. е)	29
Република након другог пунског рата до увођења принципата	29
Извори права	30
Градски претор и <i>ius honorarium</i>	30
Перегрински претор и <i>ius gentium</i>	32
Закони.	32
Успон правника	33
КЛАСИЧНО ПРАВО. ВРЕМЕ РИМСКИХ ПРАВНИКА. (27. г. п. н. е.-284. г. н. е.)	34
Принципат.	34
Извори права.	35
Правници (<i>iurisprudentes</i>). Одговори учених правника (<i>responsa prudentium</i>)	36
Закони.	41

Принцепсове конституције	41
Сенатска мишљења (<i>senatus consulta</i>)	41
Едикти магистрата	42
ПОСТКЛАСИЧНО ПРАВО. <i>IUS</i> И <i>LEGES</i>	42
Доминат (284–476)	42
Извори права	43
Царске конституције. <i>Leges</i>	43
Правничко право. <i>Ius</i>	44
Правне школе	44
Варварски зборници римског права	45
ЈУСТИНИЈАНОВА КОДИФИКАЦИЈА	45
Јустинијан	45
Јустинијанова кодификација.	
<i>Corpus iuris civilis</i>	46
<i>Codex Iustinianus</i> (528–529)	46
<i>Digesta</i> (530–533)	47
Јустинијанове Институције	49
<i>Codex repetitae praelectionis</i> (534)	49
<i>Novelle</i> (Нови закони)	50
ИЗВОРИ САЗНАЊА	50

ДРУГИ ДЕО

ИНСТИТУЦИЈЕ РИМСКОГ ПРИВАТНОГ ПРАВА

II ГАЈЕВА СИСТЕМАТИЗАЦИЈА	
ПРИВАТНОГ ПРАВА	55
III ГРАЂАНСКИ СУДСКИ ПОСТУПАК	
(<i>IUS QUOD AD ACTIONES PERTINET</i>)	57
ЛЕГИСАКЦИОНИ ПОСТУПАК	58
<i>Legis actiones</i>	58
Фазе поступка. Ток поступка	59
<i>In ius vocatio</i> . Позивање на суд	59
<i>In iure</i> . Поступак пред претором	59
<i>Apid iudicem</i> .	
Суђење пред изабраним судијом	62
Извршење	62
Општи поглед. Оцена	63
ФОРМУЛАРНИ ПОСТУПАК	64

Ток поступка	64
<i>In ius vocatio</i> . Позивање на суд	64
<i>In iure</i>	65
<i>Apud iudicem. Sententia</i>	65
Извршење	66
Формула	66
Делови формуле	67
Примери формуле	69
<i>Actio</i> и формула	70
Подела тужби	70
Остала процесна средства	73
ЕКСТРАОРДИНАРНИ (ВАНРЕДНИ) ПОСТУПАК	74
Појам	74
Основне особине	75
Ток поступка	75
Надлежност. Стварна надлежност.	
Месна надлежност	75
Позивање на суд	76
Доказни поступак. Инквизиторно начело	76
Пресуда (<i>sententia</i>)	77
Жалба (<i>appellatio</i>)	77
Извршење пресуде	77
IV ПРАВО КОЈЕ СЕ ОДНОСИ НА СТАТУС ЉУДИ	
(<i>IUS QUOD AD PERSONAS PERTINET</i>)	79
ОСНОВНИ ПОЈМОВИ СТАТУСНОГ ПРАВА	79
Субјекти права	80
Физичка лица	80
Правна способност	80
Пословна способност	81
Деликтна способност	82
Правна лица	82
<i>Status libertatis. Status civitatis. Status familiae</i>	83
Промена статуса (<i>capitis deminutio</i>)	83
Други фактори који одређују	
правни положај људи	83
СЛОБОДНИ И РОБОВИ (<i>STATUS LIBERTATIS</i>)	84
Правни и стварни положај робова	84
Правни положај робова	84

Начини постанка ропства	85
Стања слична ропству	86
Патријархално ропство	86
Класично ропство	87
Стицање путем робова	88
Ноксална одговорност господара. <i>Noxae deditio</i>	88
<i>Peculium</i>	89
Ослобођење из ропства (<i>manumissio</i>)	89
Ослобођеници и патронат	90
РИМЉАНИ, ЛАТИНИ И ПЕРЕГРИНИ (STATUS CIVITATIS)	91
Римски грађани (<i>cives Romani</i>)	92
Стицање римског грађанства	92
Категорије римских грађана	93
Губитак римског грађанства	93
Латини	93
Перегрини	94
РИМСКА ПОРОДИЦА (STATUS FAMILIAE)	95
Уводне напомене	95
Агнати	96
<i>Sui iuris</i> и <i>alieni iuris</i>	97
<i>Pater familias</i>	97
<i>Patria potestas</i>	98
Лична овлашћења	98
Имовинска овлашћења	98
Постанак	100
Престанак	101
БРАК	101
Појам. Законити брак (<i>iustum matrimonium</i>)	101
<i>Conubium</i>	102
Доб	103
Споразум	103
<i>Affectio maritalis</i>	104
Брак с манусом	104
Брак без мануса	105
Мираз (<i>dos</i>)	106
Аугустово брачно законодавство	106
Престанак брака	107

Развод брака	107
Прељуба	108
ТУТОРСТВО И СТАРАТЕЉСТВО	108
Појам	108
Туторство (<i>tutela</i>)	109
Туторство над малолетницима	109
Постављање татора	109
Ко може бити тотор	110
Овлашћења татора. <i>Administratio. Auctoritas</i>	110
Престанак	111
Туторство над женама	112
Старатељство (<i>cura</i>)	113
<i>Cura furiosi</i>	113
<i>Cura prodigi</i>	113
<i>Cura minorum</i>	113
V СВОЈИНА И ДРУГА СТВАРНА ПРАВА	115
СТВАРИ	115
Појам	115
Подела ствари	116
Телесне и бестелесне ствари.	
<i>Res corporales. Res incorporales</i>	116
<i>Res in patrimonio. Res extra patrimonium</i>	117
<i>Res in commercio. Res extra commercium</i>	117
<i>Res mancipi. Res nec mancipi</i>	118
Покретне и непокретне ствари	
(<i>res mobiles</i> и <i>res immobiles</i>)	119
Замењиве и незамењиве ствари (<i>res fungibiles</i> и <i>res non fungibiles</i>). <i>Genera</i> и <i>species</i>	119
Потрошне и непотрошне ствари	120
Дељиве и недељиве ствари	120
Просте, сложене ствари и <i>universitas rerum</i>	120
Главна ствар и припадак	121
Плодови	121
ДРЖАВИНА (POSSESSIO)	122
Стицање државине	123
<i>Corpus</i>	123
<i>Animus</i>	125

Стицање путем робова и синова (<i>per servum aut filium</i>)	126
Стицање путем заступника	126
Губитак државине	126
Држаоци и детентори.	128
Врсте државине	129
Савесна и несавесна државина. <i>Possessio bona fide. Possessio mala fide.</i>	129
Законита државина и незаконита државина. <i>Possessio iusta. Possessio iniusta.</i>	129
Манљива и неманљива државина. <i>Possessio vitiosa. Possessio non vitiosa</i>	130
Функције државине: државина и право	130
Заштита државине: интердикти	131
Разлике између државине и својине.	132
СВОЈИНА (<i>DOMINIUM, PROPRIETAS</i>)	132
Појам.	132
Врсте	133
Приватна својина римских грађана. Квиритска својина.	133
Колективна својина.	133
Својина државе	134
Провинцијска својина	134
Перегринска својина.	134
Преторска или бонитарна својина	135
Стицање својине	135
Начини стицања. Поделе.	135
По општем праву. По праву римских грађана.	135
Оригинарни и деривативни начини.	136
Остале поделе.	136
Деривативни начини стицања својине	137
<i>Mancipatio</i>	137
<i>In iure cessio</i>	138
<i>Traditio</i>	139
<i>Iusta causa traditionis</i>	139
Споразум о предаји.	141
Облици предаје	141
Оригинарни начини стицања својине.	142

<i>Occuratio</i>	142
Проналажење блага (<i>thesaurus</i>)	144
Прираштај (<i>accessio</i>)	145
Мешање ствари (<i>commixtio, confusio</i>)	149
Прерада (<i>specificatio</i>)	150
Стицање својине на плодовима	151
Одржај (<i>usucapio</i>)	151
Појам	152
Закон XII таблица. <i>Usus auctoritas</i>	152
Преткласично право	153
Класично право	153
Јустинијаново право	156
Заштита држаоца у положају који води узупапији. <i>Actio Publiciana</i>	157
Ограничења својине	157
Сусвојина (<i>communio</i>)	158
Тужбе за заштиту својине	159
<i>Rei vindicatio</i>	159
<i>Actio negatoria</i>	161
<i>Actio Publiciana</i>	161
СЛУЖБЕНОСТИ	162
Земљишне службености	164
Земљишне сеоске службености (<i>servitutes praediorum rusticarum</i>)	164
Земљишне градске службености (<i>servitutes praediorum urbanorum</i>)	165
Заједничка правила за земљишне службености	165
Постанак	166
Престанак	167
Личне службености	168
<i>Ususfructus</i>	169
<i>Usus</i>	171
<i>Habitatio</i>	172
<i>Operae servorum vel animalium</i>	172
ЗАЛОЖНО ПРАВО	172
<i>Fiducia</i>	173
<i>Pignus</i>	174
<i>Hypotheca</i>	176

VI НАСЛЕДНО ПРАВО	181
ПОЈАМ.	181
ОСНОВНА ТЕРМИНОЛОГИЈА	182
ОСНОВИ ЗА НАСЛЕЂИВАЊЕ.	183
ИНТЕСТАТСКО НАСЛЕЂИВАЊЕ.	184
Закон XII таблица	184
Преторско право	187
<i>SC Tertulianum, SC Orfitianum</i>	190
Јустинијанове Новеле.	190
ТЕСТАМЕНТ	191
Облици тестаментa у историјском развоју.	192
Способност за прављење тестаментa (<i>testamenti factio</i>)	194
Садржина тестаментa.	194
Именовање наследника (<i>heredis institutio</i>).	194
Супституција.	196
Ослобођење из ропства (<i>manumissio testamento</i>).	196
Постављање татора (<i>tutela testamentaria</i>).	196
Искључење из наследства (<i>exheredatio</i>).	197
Легати.	198
Фидеикомиси.	201
Опозив тестаментa	202
Неваљаност тестаментa	202
СТИЦАЊЕ НАСЛЕДСТВА И ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ НАСЛЕДНИКА	202
VII ОБЛИГАЦИЈЕ	207
ПОЈАМ.	207
ДЕФИНИЦИЈЕ.	208
ПОРЕКЛО И КРАТАК ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ.	209
ОСОБИНЕ ОБЛИГАЦИЈА И ТЕРМИНОЛОГИЈА.	211
ПОДЕЛА ОБЛИГАЦИЈА	212
Облигације цивилног и преторског права. (<i>Obligaciones civiles. Obligaciones honorariae</i>).	212
Цивилне и природне облигације.	212
<i>Inter partes. Intuitu personae</i>	213
Облигације с више поверилаца или дужника. Подељене и солидарне облигације.	214

Облигације с више чинидиби (престација).	
Алтернативне облигације и факултативне облигације.	214
Облигације <i>stricti iuris</i> . Облигације <i>bonae fidei</i>	215
Једностране и двостране облигације.	215
Облигације с обзиром на извор. Гајева дводеоба и тродеоба.	
Јустинијанова четворедеоба.	216
КОНТРАКТИ.	217
Појам.	217
Контракт и уговор.	217
Контракт као споразум облигационог права.	217
Контракт и контракти	218
Контракти и пактови	219
Кратак историјат	220
Подела контраката	223
Формални и неформални контракти.	223
Контракти <i>stricti iuris</i> и контракти <i>bonae fidei</i>	223
Апстрактни и каузални контракти.	224
Једностранообавезујући и двостранообавезујући контракти.	224
Добročини и теретни контракти.	225
Ваљаност контраката	225
Немогућност испуњења контракта.	
<i>Perpetuatio obligationis</i> . Контрактна одговорност	232
Контракти <i>stricti iuris</i> . <i>Perpetuatio obligationis</i>	232
Контракти <i>bonae fidei</i> . Контрактна одговорност.	
Кривица и штета	232
Објективна одговорност	233
Субјективна одговорност. Кривица	233
<i>Dolus</i>	233
<i>Culpa</i>	234
<i>Custodia</i>	234
Виша сила (<i>vis maior</i>)	235
<i>Casus</i>	235
Начело корисности или утилитета (<i>utilitas</i>).	236
Степени кривице у Јустинијановом праву	236
Противправност	237
Штетна радња. Проузроковање.	237
Штета. <i>Damnum</i> . Накнада штете.	237

Доцња (<i>mora</i>)	238
ВЕРБАЛНИ КОНТРАКТИ	239
Стипулација	239
Стипулација и општи појмови о облигацијама и контрактима	242
Функције и врсте	243
<i>Adpromissio</i> . Јемство. Персонално обезбеђење.	243
<i>Adstipulatio</i>	244
<i>Novatio. Cessio. Expromissio</i>	245
<i>Acceptilatio</i>	246
Уговорна казна (<i>stipulatio poenae</i>)	247
Процесне стипулације. <i>Cautio</i>	247
<i>Stipulatio duplae</i>	247
Остали вербални контракти	247
ЛИТЕРАЛНИ КОНТРАКТИ	248
РЕАЛНИ КОНТРАКТИ	249
<i>Mutuum</i>	250
<i>Commodatum</i>	253
<i>Depositum</i>	256
<i>Pignus (contractus pignericus)</i>	258
КОНСЕНЗУАЛНИ КОНТРАКТИ	259
<i>Emptio venditio</i>	259
<i>Locatio conductio</i>	265
<i>Locatio conductio rei</i>	266
<i>Locatio conductio operis faciendi</i>	268
<i>Locatio conductio operarum</i>	270
<i>Mandatum</i>	270
<i>Societas</i>	273
НЕИМЕНОВАНИ КОНТРАКТИ (<i>CONTRACTUS INOMINATI</i>)	277
ПАКТОВИ	280
Појам	280
<i>Pacta adiecta</i>	282
Преторски пактови	282
<i>Pacta legitima</i>	283
КВАЗИКОНТРАКТИ	284
Појам	284
<i>Negotiorum gestio</i>	284

<i>Conditiones sine causa</i>	286
<i>Condictio indebiti (solutio indebiti)</i> .	
Исплата недугованог	288
<i>Condictio ob causam datorum</i> (<i>condictio causa data causa non secuta</i>)	288
<i>Condictio ob causam finitam</i>	289
<i>Condictio ob turpem vel iniustam causam</i>	289
<i>Conditiones sine causa</i> (у ужем смислу)	290
ДЕЛИКТИ	290
Увод	290
Цивилни деликти	295
<i>Iniuria</i>	295
<i>Furtum</i>	297
<i>Damnum iniuria datum</i>	302
Преторски деликти	309
<i>Metus</i>	310
<i>Dolus (Dolus malus)</i>	311
<i>Rapina</i>	312
<i>Fraus creditorum</i>	312
Деликтна одговорност за акте животиња	313
КВАЗИДЕЛИКТИ	315
ГАШЕЊЕ ОБЛИГАЦИЈА	317
Појам	317
<i>Solutio</i>	317
<i>Acceptilatio</i>	319
<i>Solutio per aes et libram</i>	319
<i>Novatio</i>	319
<i>Litis contestatio</i>	321
<i>Factum de non petendo</i>	321
Смрт	321
<i>Capitis deminutio</i>	322
Случајна пропаст ствари. <i>Vis maior. Casus</i>	322
<i>Compensatio</i>	323
VIII РИМСКО ПРАВО У СРЕДЊЕМ И НОВОМ ВЕКУ	325
ГЛОСАТОРИ. БОЛОЊСКА ШКОЛА. 11–13. ВЕК.	326
КАНОНСКО ПРАВО КАТОЛИЧКЕ ЦРКВЕ	332
ПОСТГЛОСАТОРИ. 14 ВЕК	334

ХУМАНИЗАМ. ШКОЛА ЕЛЕГАНТЕ	
ЈУРИСПРУДЕНЦИЈЕ. 15–16. ВЕК.....	337
<i>USUS MODERNUS PANDECTARUM</i> – 17. ВЕК.....	339
ШКОЛА ПРИРОДНОГ ПРАВА – 17–18. ВЕК.....	340
Идеја природног права кроз античку и средњовековну историју	340
Морална теологија и школа природног права у Саламанки	341
Модерна школа природног права	341
НЕМАЧКА ИСТОРИЈСКОПРАВНА ШКОЛА.....	345
ПАНДЕКТНА НАУКА У НЕМАЧКОЈ	346
МОДЕРНА ПРАВНА РОМАНИСТИКА.....	348
IX СРБИЈА И РИМСКО ПРАВО	349
СРЕДЊОВЕКОВНА СРБИЈА И РИМСКОВИЗАНТИЈСКО ПРАВО	349
СРБИЈА У НОВОМ ВЕКУ	351
ЦИТИРАНЕ ИЗРЕКЕ	353
ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ	355